

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Rókás Sándor*

Cim:

A FÖLD ALATTI BUDAPEST

A táborvárosi lakótelep

A katonai tábor masszív falain kívül — ez a mai Árpád-híd helyén húzódnak — először egy ház épült, a mai Korvin Ottó utca derekán az időszámításunk utáni III. százdban. Később szorosan hozzábújva új lakás került fedél alá, aztán egy harmadik... Néhány római polgár, talán kétszáz méternyire a katonai tábortól, itt alapított új életet. Ma egy része már feltárva, a többi még az évezredek homokai alatt pihen.

Kik lehettek a gazdák? Rómaiak, ide származott távoli népek sarja, szegények, jómódúak, gazdagok? Mindmégannyi kérdés, amelyre a választ a régész ásója nyomán felszínre kerülő ezernyi apró jelből, cserépdarabkákból, szerszámból, hulladékból kell megállapítani.

A ház tágas volt. Bizonyítják azt a megmaradt falak. Télen fűtötték. A fűtésberendezés eléggé épen megmaradt. A vastag — téglalapos habarcsból (terazzóból) készült — padló alatt még állnak a fűtésberendezés lábazatai, egyiket-másikat kellett csak a XX. század kutató, feltáró emberének helyreállítani. A meleget nemcsak a padló alatt vezették el, hanem a szoba falát körös-körül üreges téglákkal bélelték, s az így kapott résben áramlott a meleg, amikor kemény hidegek gyötörték a más éghajlathoz szokott embereket.

Igen, mert más éghajlati övezetben látta meg a napvilágot a lakás gazdája. Teljes bizonyossággal megállapítható ez, pedig nem maradt fenn a nevével eláruló köfelirat, a foglalkozásra utaló egyéb jel. De valami vall gazdájáról. Az egykori falfestmény egy fennmaradt darabkája. Egyetlen,

ang negyednégyzetméternyi darab. Vadászó, sipkás férfit ábrázol a kép. Ilyen képet eddig csak a kisázsiai Doura-Europosz-i Mithras szentélyben találtak — másolata ott van az itt meglelt darab mellett, ami azt bizonyítja, hogy a ház tulajdonosa Kis-ázsiaiából származott. Az állatalakok pedig az alexandriai művészet jellegzetes stílusjegyeit hordozzák, ugrás közben ábrázolta őket a művész, a tájat jelképező fákkal osztva meg a képmezőt. Messziről vetődött tehát ide a vándor, aki talán valamelyik, Pannóniában állomásozó római légió katonája volt, vagy pedig kereskedő, akit a jó üzlet reménye csalogatott ezer kilométereken keresztül, míg itt az aquincumi katonai tábor mellett megélhetést, hazát és talán boldogságot talált.

Szegény volt? Gazdag volt? Ismét a cserepekét kell vizsgálni, amelyek a régészásó nyomán kerültek napvilágra, sok évszázados rejtőzés után. Gazdag nem volt, de jómódú. Tanúságok tesz erről néhány antik porcelántöredék, amely most kiegészítve, ügyes kezű restaurátorok keze munkája nyomán újraformálva, a múzeumban látható. Messziről érkeztek és nagybecsűek voltak ezek a talak. Galliából vándoroltak száz meg száz kilométereket, hogy aztán a Duna partján díszítsék egy messzire vetődött római házát. Színük még ma is ragyogó, formájuk az antik művészt dicséri s mintájuk a ma embereit is gyönyörködteti. De a jómódról valának az üvegedények is. Ezek is országokon át vándoroltak a Rajna mellől, vagy Itáliából, hogy itt, az aquincumi táborvárosban belőle hörpintse a jófajta bort vagy a vízvezetéken szállított vizet a

Szíriából ideszármazott kereskedő.

Persze, nemcsak távolról ideszármazott holmi könnyítette életét a ház lakóinak. Helybeli iparosok munkái: kancsók, talak, gabonát, olajat és bort befogadó edények is előkerültek. A ház ura nem élt egyedül. Családja volt és felesége. Erről itt nem a sírkövek tesznek bizonyosságot, hanem a vitrinben kiállított apró edénykéik. Gyerektálcák voltak valamikor — most múzeumi tárgyak — bennük készült több mint másfélezer esztendővel ezelőtt a homokleves és a homokpogácsa...

Mellettük mécsesek. Ezek világítottak este, ha a tulajdonosnak közközni támadt kedve, vagy ha szomszédja látogatta meg. De ezeket szorította keze akkor is, amikor a kaput reteszelte el, hogy éjszakára nyugalmat leljen, hiszen rá-rácsaptak már a telepre néhanéha a barbárok.

De itt vannak a munkaeszközök is. Malomkő, malomhoz való vasalkatrészek, szakállas szekerce, fejsze, egyéb ácseszközök, tanúi egy rég letűnt világnak.

Legnagyobb fényükben a III. században ragyogtak a házak. Később, a barbárok meg-megújuló rohamát már nem tudták állni, lakói beköltöztek a katonai táborba. A lakóházakat az anyagot uralta, Rombolták a barbárok, emésztette az idő. Előbb a tetőzet, majd a falak kezdtek máladozni. Aztán jött a homok, a szemét, befedte, ami megmaradt. Évszázados álmából akkor kelt fel, amikor a ma embereinek épült lakás a régi táborváros helyén. A feltárt kincset megmentette az emberi kegyelet. Az épülő házat áttervezték, hogy hozzáférhetővé válják a

Osztályozás

Tárgy

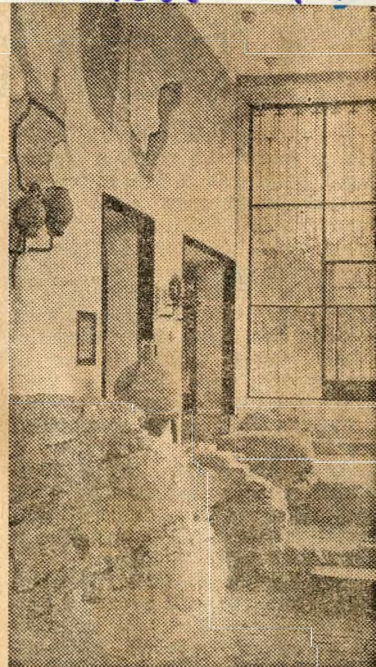
708

Táborvárosi Múzeum

Idő

"1361"

Személy

A Táborvárosi Múzeum. (Részlet)
(Gyárfás Lajos felvétele.)

késői utódoknak a régiek lakóhelye.

A Korvin Ottó utcában egy római katona kőbe faragott feje, s egy itt előkerült dombormű jelzi a múzeum helyét. Sokan talán észre sem veszik ezeket a jeleket, sem a szerényen megbúvó a múzeumot hirtető feliratot. Elmennek mellette, pedig az a szépen berendezett, a maga nemében egyedülálló kis múzeum megérdemelné, hogy többen látogassák, hiszen itt arra kap választ a látogató, hogyan élt az ember tizenhat évszázaddal ezelőtt abban az időszakban, amikor ez a föld már nem barbárok tanyája, hanem a civilizáció bástyája volt. Igaz, ezt a kultúrát itt még eltaposta a nekilendült, elemi erővel előretörő barbárok hada, de hatása nem szűnt meg soha.

Rókás Sándor